

Grundvallarreglur í barnaverndarstarfi

- Skráning mála, gagna og upplýsinga
- Aðild
- Upplýsingaréttur
- Ákvarðanataka í barnavernd og framsal valds til starfsmanna

Kl. 10.00 – 12.00

Námskeið fyrir starfsmenn barnaverndarnefnda.

1. nóvember 2016

Heiða Björg Pálmadóttir og Guðrún Þorleifsdóttir

lögfræðingar

- Skráning mála, gagna og upplýsinga

Mikilvægi skráningar

BARNAVERNDARSTOFA

- Hafa skráningu í samræmi við kröfur laga
 - Til að tryggja rétta málsmeðferð
 - Til að hægt sé að skoða allan feril málsins hjá bvn
- Gögn málsins eiga að bera með sé vinnslu þess frá A-Ö

Hvað er „gagn“ í máli

- Ekki aðeins skrifleg gögn
- „Gögn“
 - = Samheiti um öll þau form sem upplýsingar eru varðveittar á innan stjórnarsýslunnar
 - Álit umboðsmanns Alþingis
 - UA 1383/1995 Myndbandsspóla

Skráning mála og gagna

- Skrá þarf mál á kerfisbundinn hátt
- Skylt að varðveita öll gögn sem til heyra máli með tryggilegum hætti
(39. gr. bvl. og 26-27. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012)
- Nánari upptalning í 33. gr. reglug. um málsmeðferð:
 - Tilkygningar, afrit allra bréfa, gagna sem er aflað, munnlegar upplýsingar, greinargerðir, áætlanir, samninga um úrræði, ákvarðanir

Skráning upplýsinga

- Skylt að skrá upplýsingar sem fengnar eru munnlega
 - Hluti af gögnum málsins

(42. gr. bvl. og 27. gr. uppl.)

- Skrá þarf öll málsatvik frá því að tilkynning berst þar til máli er lokað
- Skrá þarf allar ákvarðanir og forsendur þeirra (rökstyðja þær)

Vönduð skráning

- Forsenda þess að:
 - unnt sé að vinna með markvissum hætti í máli,
 - að unnt sé að leggja heildstætt mat á mál,
 - að unnt sé að leggja mál fyrir dóm, ef slíkt reynist nauðsynlegt og
 - að Barnaverndarstofa geti rækt eftirlitshlutverk sitt

- Aðild

Aðild í barnaverndarmálum

- Almennt um aðild
- Hvers vegna skiptir máli hver telst aðili að máli?
 - Aðild veitir einstaklingum réttindi umfram aðra

Hugtakið *aðili*

- Ekki lögfest hver telst aðili stjórnsýslumáls
- Skilgr:
 - = Eigi maður einstaklegra, verulegra, beinna og lögvarinna hagsmuna að gæta af úrlausn máls verður hann talinn aðili þess

Hver er aðili máls?

- *Einstaklegir* hagsmunir umfram aðra?
- Eru hagsmunir *verulegir*?
- Hversu náð *tengjast* hagsmunirnir úrlausn málsins?
- Ef vafi
 - Heildstætt mat á hagsmunum og tengslum
 - Markmið reglna laganna um málsmeðferð
 - Hugtakið er almennt skýrt rúmt

Aðild í barnaverndarmálum

- Ekki almenn ákvæði í barnaverndarlögum um aðild
- Barnavernd hluti af stjórnslu sveitarfélags
 - = Byggja verður á sjónarmiðum stjórnsluréttar
- Almennt ekki vafi
 - = Aðild fylgir forsjá
 - 3. mgr. 3. gr. barnaverndarlaga → *foreldrar* = þeir sem fara með forsjá barns
 - 3. mgr. 33. gr. barnaverndarlaga – foreldrar, sem svipir hafa verið forsjá almennt ekki aðilar að máli barnsins eftir það

Aðild í barnaverndarmálum

- Vafatilvik → vinnsla/úrræði beinast að öðrum en forsjáraðila
 - Samspil við ákvæði stjórnarsýslulaga og óskráðar grundvallarreglur stjórnarsýsluréttar
- Muna → ef vafi:
 - Heildstætt mat á hagsmunum og tengslum
 - Markmið reglna laganna um málsmeðferð
 - Hugtakið er almennt skýrt rúmt

Mál nr. 5186/2007

- Athugun umboðsmanns Alþingis
 - Grunur um líkamlegt ofbeldi af hálfu forsjárlausss foreldris
 - Könnun á aðild þess sem tilkynning beinist að
 - MR → aðild bundin við foreldra sem fara með forsjá
 - UT → aðrir, s.s. forsjárlausir foreldrar, geta talist aðilar

Mál nr. 5186/2007

- Í undantekningartilvikum
 - Mat á grundvelli heildstæðs mats á hagsmunum og tengslum hins forsjárlausa foreldris við úrlausnarefnið
 - Huga að áhrifum hugsanlegra ákvarðana eða úrræða á réttindi og skyldur forsjárlausss foreldris
 - Eru hagsmunir slíkir að þörf sé á að njóta verndar reglna um málsmeðferð?

- Réttur aðila til upplýsinga

Upplýsingaréttur aðila

- Aðgangur að gögnum máls
(1. mgr. 45. gr. bvl., 15. gr. ssl. og 27. gr. reglug. um málsmeðferð)
- Barnaverndarnefnd ber að láta aðilum máls í té öll gögn sem málið varðar
 - Forsenda þess að aðilar máls geti tjáð sig um málið (andmælaréttur)

Hvað telst til gagna málsins

- Hvaða gögn á aðili málsins rétt á aðgangi að?
 - Öll gögn málsins
 - *Dagálar* eru ekki undanskyldir upplýsingarétti aðila
 - Gögn sem geyma upplýsingar
 - Er varða aðilann sjálfan
 - Varða tiltekið mál

(45. gr. bvl., 15. gr. ssl., 14. gr. uppl.)

Takmarkaður aðgangur aðila

BARNVERNDARSTOFA

- Heimilt að takmarka í afmörkuðum undantekningartilvikum
 - Takmarka aðgang ef hann getur skaðað hagsmuni barns og samband þess við foreldra eða aðra
 - Heimilt að aðilar og lögmenn þeirra geti eingöngu kynnt sér gögn á starfsstöð (fái ekki afrit)
- Barnaverndarnefnd þarf að kveða upp rökstuddan úrskurð
 - Benda á kæruleið til úrskurðarnefndar velferðarmála

(2. mgr. 47. gr. bvl)

Takmarkanir á upplýsingarétti aðila

- Þegar sérstaklega stendur á
 - Unnt að takmarka aðgang aðila að gögnum
 - Ef hagsmunir aðila eiga að víkja
 - Ríkari almanna- eða *einkahagsmunir* annarra
- Kæruheimild
 - Ákvörðun stjórnvalds um að synja málsaðila um aðgang að gögnum
 - Kæranleg til þess stjórnvalds sem ákvörðun í málinu verður kærð til
 - Úrskurðarnefnd velferðarmála

(17. gr. og 19. gr. ssl, og 2. mgr. 45. gr. bvl.)

Heimildir starfsmanna til könnunar og meðferð mála og framsal valds til starfsmanna

Heimild til framsals

- Heimild í 3. mgr. 14. gr. barnaverndarlaga til að
 - (1) fela starfsmönnum könnun og meðferð einstakra mála eða málaflokka og
 - (2) framselja til starfsmanna vald til þess að taka einstakar ákvarðanir

Heimild til framsals

- Skyld að setja sérstakar reglur
- Barnaverndarnefnd getur aldrei framselt
 - (1) vald til að kveða upp úrskurði,
 - (2) ákvarðanir um málshöfðun (28. og 29. gr. bvl.) eða
 - (3) ákvörðun um að krefjast brottvikningar heimilismanns eða nálgunarbanns (37. gr. bvl)

Þýðing 3. mgr. 14. gr.

- Hægt að fela starfsmönnum verkefni og vald til að taka ákvarðanir
- Barnaverndarnefnd verður að setja sérstakar reglur ef nýta á heimildina
- Taka fram í reglum
 - Hvaða verkefni starfsmenn mega sinna
 - Vald til hvaða ákvarðanir eru framseldar til starfsmanna
 - Verkefni/ákvarðanir sem ekki eru sérstaklega framseldar áfram hjá barnaverndarnefnd

Til athugunar

- Senda Barnaverndarstofu nýjar reglur og breytingar sem barnaverndarnefnd samþykkir
- Ekki heimilt að setja afturvirkar reglur/breytingar

Til athugunar

- Muna að nefndin sjálf verður alltaf að
 - (1) kveða upp úrskurði,
 - (2) taka ákvörðun um málshöfðun og
 - (3) taka ákvörðun um að krefjast brottvikningar heimilismanns eða nálgunarbanns